

Dünya Havacılık Gelişiminde Güncel Araştırmalar: Pilot Odağı

¹ Antalya Bilim
Üniversitesi,
Havacılık ve Uzay Program-
ları
Antalya, Türkiye

Correspondence to
Kutay Yavuz,
kutayyavuz@hotmail.com
Received
15 FEB 2025
Accepted
30 MAY 2025

Mehmet Ali Duman ¹, İrfan Enes Uysaler ¹, Kutay Yavuz ¹

Havacılık kazalarının yaklaşık %80'inin insan kaynaklı nedenlerden oluştuğu literatürde sıklıkla vurgulanmaktadır. Bu doğrultuda hazırlanan çalışma, 2023–2025 yılları arasında Elsevier ve Taylor & Francis yayınev-lerine ait dergilerde yayımlanmış havacılık konulu makaleleri, pilot pers-pektifinden sistematik biçimde incelemeyi amaçlamaktadır. Temel hedef, havacılıkta emniyet kültürünün gelişimine katkı sağlayacak güncel akade-mik verileri analiz ederek, özellikle pilot sağlığı, eğitimi ve emniyeti üze-rine odaklanmaktır. Çalışma, üç pilotaj öğrencisi tarafından birbirinden bağımsız olarak yürütülmüş ve değerlendirme süreçlerinde ortak sonuçlara ulaşılmıştır. İncelenen 12 farklı akademik dergi kapsamında yapılan analiz-lerde, en yoğun araştırma konularının sağlık teması etrafında şekillendiği tespit edilmiştir. Literatür taramasında benzer kapsam ve derinlikte daha önce yayımlanmış bir çalışmaya rastlanmamış olması, bu araştırmanın ala-na özgün bir katkı sunduğunu göstermektedir.

To cite: Duman, M. A.,
Uysaler, İ. E., Yavuz, K.
(2025).
Dünya Havacılık Gelişi-
minde Güncel Araştırmalar:
Pilot Odağı. *Journal of Civil*
Aviation. 3(1), 1-8.

Anahtar Kelimeler: Havacı Sağlığı, Havacılık Güncel Araştırmalar, Pilot Sağlığı

Giriş

Havacılıkta oluşan kaza kırımların %80'inin nede-ninin insan faktörü olduğu bilinmektedir (Rankin, 2007). İnsan faktörünün neden olduğu ölümlü ka-zalar, nedenleri ile incelendiğinde, karara bağlı hataların başlıca sebepler olduğu görülmekte-dir (Shappell vd., 2006; Masson, 2020). Sadece yapılan hata değil, pilotun o hatayı yapmasına ne-den olan etkenler de incelenmelidir.

İnsan hatalarının altında yatan nedenler irde-lendiğinde, özellikle pilotların fizyolojik ve psikolo-jik sağlık durumlarının uçuş emniyetini doğrudan etkilediği ortaya çıkmaktadır. Son yıllarda yapılan çalışmalar, pilotların yaşadığı birtakım hastalıkların operasyonel performansı olumsuz etkilediğini göstermiştir. Bu hastalıklar yorgunluktan kalp ra-hatsızlıklarına kadar çeşitlenmekle birlikte stres, metabolik dengesizlik ve uyku bozukluklarını da kapsamaktadır. Örneğin, uyku apnesi sendromu, ticari pilotlar arasında giderek daha

fazla görülmekte ve bu durum, refleks süresinde artış, dikkat dağınıklığı ve karar verme yetisinde bozulma gibi sonuçlar doğurmaktadır (Han vd., 2021).

Ayrıca, uzun süreler boyunca yüksek irtifadan kay-naklı farklı hava koşullarına maruz kalmak gibi ha-vacılığa özgü fizyolojik koşullar da zihinsel işlevleri zayıflatmakta ve hata riskini artırmaktadır. Bu tür fizyolojik etkilerin, görev sırasında alınan karar-lar üzerinde belirleyici olduğu çeşitli deneysel araştırmalarda kanıtlanmıştır (Williams vd., 2024). Benzer şekilde, çalışma ortamındaki zorluklardan doğan düzensiz beslenme sonucunda şeker sevi-yesindeki dalgalanmalar hem dikkat süresi hem de tepki hızında anlamlı değişiklikler yaratmakta, bu da kritik operasyonel durumlarda hata riskini artırmaktadır (Russell-Jones, 2021).

Bu çalışmada, 2023-2025 yılları arasında yayımlanmış, hakemli dergilerde yer alan bilimsel araştırmalar sistematik bir biçimde incelenmiş ve kategorize edilmiştir. Çalışmanın temel amacı, pilot odaklı bir perspektifle, literatür taraması yapmak ve havacılık alanında yayımlanmış bilimsel makaleleri derlemektir.

METOT

Literatürde bulunan, 01.01.2023 – 01.01.2025 tarihleri arasında yayımlanmış havacılık ile ilgili tüm çalışmalar incelenmiştir. İnceleme için taranan yayın kuruluşları Taylor & Francis ve Elsevier'dir.

Bu yayın kuruluşlarının bünyesinde bulunan Taylor & Francis'ten; Aviation, Combustion Theory and Modelling, The International Journal of Aviation Psychology, International Journal of Crashworthiness, Transport, Tribology Transactions ve Elsevier'den; Progress in Aerospace Sciences, Aerospace Science and Technology, Aerospace Traffic and Safety, Chinese Journal of Aeronautics, Journal of Air Transport Management, Journal of the Air Transport Research Society dergilerindeki havacılık alanında yayımlanmış tüm veri sınıflandırılmıştır.

Çalışmayı hazırlayan her bir pilot dergileri birbirinden bağımsız incelemiş ve değerlendirmiştir. Bunun sonucunda ortaya çıkan her bir değerlendirme birbirinin aynısıdır.

BULGULAR

İncelenen Dergilerin Havacılık Konusundaki Başlıkları

İlgili makalelerin Eğitim, Emniyet ve Sağlık başlıklarına ayrılıp sistematik olarak incelenmesi sonucu en sık vurgu yapılan başlığın Sağlık olduğu görülmüştür. Yapılan kaynak taraması sonrasında; Eğitim başlığı altında on, Emniyet başlığı altında beş, Sağlık başlığı altında 12 makaleye ulaşılmıştır. İncelenen bütün makalelerde görülmüştür ki, havacılıkta sağlık diğer konu başlıklarının da yapıtaşını oluşturmaktadır.

- Eğitim

İnceleme sonucunda ulaşılan bilimsel veri doğrultusunda pilotaj eğitimleri, sadece teknik bilgi ve uçuş becerilerinin kazandırılmasıyla sınırlı kalmamakta, aynı zamanda karar verme, iletişim, stres yönetimi ve durum farkındalığı gibi bilişsel yetkinliklerin de geliştirilmesini hedeflemektedir. Modern havacılık eğitiminde, simülasyon tabanlı senaryolar aracılığıyla adayların gerçekçi ve yüksek risk içeren durumlara hazırlıklı olmaları sağlanmaktadır. Özellikle CRM (Crew Resource Management / Ekip Kaynak Yönetimi) eğitimleri, ekip içi koordinasyonun geliştirilmesinde önemli bir araç haline gelmiştir. Ayrıca, uçuş emniyet kültürünün yerleşik olması için yapılan sürekli eğitim uygulamaları, pilotların gelişen teknolojilere ve prosedürlere uyum sağlamasını kolaylaştırmaktadır.

Havacılıkta eğitim kavramı başlar ama hiçbir zaman durmaz. Sürekli eğitim sektörün herhangi pozisyonunda görev alan birisi için de geçerliyen, kokpit için kaçınılmaz bir gerçektir. Öğrenimin başlarında, eğitmenler tarafından oldukça yoğun ve tempolu olarak bildirilmesine rağmen ilerleyen süreçlerde her zaman güncel bilgiler tazelenmeye devam etmektedir. Havacılık, sürekli gelişen bir sektördür ve prosedürler, hava sahası düzenlemeleri ve uçak teknolojileri sürekli güncellenmektedir. Bu nedenle, ticari pilotlar belirli aralıklarla tazeleme eğitimlerine ve değerlendirmelere tabi tutulur. Uçuş simülasyonlarında gerçekleştirilen bu eğitimler sayesinde, acil durum prosedürleri ve olağan dışı senaryolar tekrar edilerek, pilotların daima hazır kalması sağlanır.

- Emniyet

Güncel araştırmalar, havacılık emniyetinin temel belirleyicilerini üç ana başlık altında toplamaktadır: Teknolojik sistemler, operasyonel prosedürler ve insan faktörü. Bu üç unsur, modern havacılıkta entegre bir yapı içerisinde değerlendirilmekte ve birbirini tamamlayacak biçimde sürekli olarak geliştirilmektedir. Emniyet kavramı, yalnızca kaza ve olayların önlenmesi değil, aynı zamanda risklerin proaktif bir yaklaşımla öngörülmesi ve yönetilmesini de kapsar. Bu doğrultuda en çok dikkat çeken gelişmelerden biri, uçuş veri izleme sistemle-

rinin kullanımıdır. FDM (Flight Data Monitoring / Uçuş Veri İzleme) gibi sistemler sayesinde, normal operasyon sırasında kaydedilen uçuş verileri analiz edilerek potansiyel riskler önceden tespit edilebilmektedir. Bu sistemler, özellikle tehlikeli yaklaşımlar, hızlı inişler veya prosedür dışı manevralar gibi yüksek risk taşıyan davranışların gözlemlenmesine ve analiz edilmesine olanak tanımaktadır.

Benzer şekilde, CFIT (Controlled Flight Into Terrain / Kontrollü Uçuşta Yere Çarpma) ve havada çarpışma risklerinin azaltılması amacıyla geliştirilen entegre emniyet sistemleri, hava trafik yönetimi ile uçuş ekipleri arasında daha güçlü bir koordinasyonun kurulmasına katkı sağlamaktadır. TCAS (Traffic Collision Avoidance System / Trafik Çarpışma Kaçınma Sistemi) ve EGPWS (Enhanced Ground Proximity Warning System / Gelişmiş Yer Yaklaşma Uyarı Sistemi) gibi sistemler, pilotlara gerçek zamanlı uyarılar sağlayarak çarpışma risklerini azaltmakta kritik rol oynamaktadır.

Öte yandan teknoloji tek başına yeterli değildir. Uçuş emniyetinin sağlanmasında sistemin en başındaki unsurlardan birisi insan faktörüdür. Pilotlar, hava trafik kontrolörleri ve bakım personeli gibi bireylerin davranışları ve kararları, uçuşun emniyetini doğrudan etkileyen unsurlar arasında yer alır. Bu nedenle, insan performansı kaynaklı hataların önüne geçmek için geliştirilen emniyet kültürü uygulamaları, sektörde giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Emniyet kültürü, tüm çalışanların emniyeti önceliklendiren ortak bir bilinçle hareket etmesini sağlar. Bu kültürün sürdürülebilir olması, sadece bireysel davranışlarla değil, organizasyonel yapı ve yönetim anlayışıyla da doğrudan ilişkilidir.

Pilotların sağlık durumları da emniyetin bir parçası olarak değerlendirilmelidir. Yorgunluk, dikkat dağınıklığı, kronik stres gibi fizyolojik ve psikolojik durumlar, uçuş emniyetini doğrudan tehdit edebilir. Bu nedenle birçok havayolu şirketi, yorgunluk yönetimi protokollerini uygulamaya koymuş ve sağlık değerlendirmelerini daha sistematik hale getirmiştir. Emniyet, bu bağlamda yalnızca teknik değil aynı zamanda insani bir sorumluluk alanı olarak ele alınmalıdır.

Bir diğer önemli unsur ise olay ve kaza sonrası yapılan analizlerdir. Proaktif emniyet anlayışının bir parçası olarak kazalar yalnızca sonuçlarıyla değil, neden-sonuç ilişkileriyle birlikte analiz edilmelidir. Özellikle HFACS (Human Factors Analysis and Classification System / İnsan Faktörleri Analiz ve Sınıflandırma Sistemi) gibi sistemler, insan hatasını çok boyutlu şekilde analiz ederek, gelecekte benzer hataların önlenmesine yönelik stratejiler geliştirilmesini mümkün kılmaktadır.

Sonuç olarak, emniyet havacılığın temel yapı taşlarından biridir ve yalnızca teknolojik altyapıya değil, eğitimden sağlığa, organizasyon kültüründen kişisel sorumluluğa kadar birçok faktöre bağlıdır. Uçuşun her aşamasında etkin bir emniyet kültürünün varlığı, kazaların önlenmesinde en etkili savunma mekanizmasıdır. Bu nedenle tüm sektör paydaşlarının, emniyeti sürekli gelişen, yaşayan bir süreç olarak görmesi ve bu süreci dinamik bir biçimde yönetmesi gerekmektedir.

- Sağlık

İncelenen araştırmalar, pilot sağlığının uçuş emniyeti üzerinde doğrudan etkisi olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çalışmalarda sağlık başlığı altında fiziksel, zihinsel ve sosyal boyutlar öne çıkmıştır.

Fiziksel Sağlık

Fiziksel sağlık, vücuttaki organ ve sistemlerin görevlerini eksiksiz ve uyum içinde yerine getirebilmesini konu alan sağlık alanıdır. Literatür verisi göstermektedir ki pilotların fiziksel sağlık sorunları, onların çalışma performansını ve dolayısıyla uçuş emniyetini olumsuz yönde etkilemektedir (Xu vd., 2024). Bu duruma sebep olarak ifade edilen çeşitli fizyolojik mekanizmalardan bazıları listelenmiştir:

- Kardiyovasküler problemler ve yüksek G kuvvetlerinin etkileri
- Hipoksiye bağlı zihinsel performans düşüşleri
- Uzun süreli hareketsizliğin kas-iskelet sistemine etkileri

Bununla birlikte, bu olumsuz etkilerin önlenmesine yönelik geliştirilen sağlık politikalarının ve tutumlarının pilot sağlığı üzerinde olumlu sonuçlar doğurabildiği bazı çalışmalarda açıkça ifade edilmiştir. Çalışma bulguları, kişilere doğrudan uygulanan bir sağlıklı yaşam programı sayesinde, havayolu pilotlarında 16 hafta içinde olumlu kardiyometabolik sağlık değişiklikleri oluşturabileceğini göstermektedir (Wilson vd., 2023).

Zihinsel Sağlık

Zihinsel sağlık, bireyin düşünme, anlama, öğrenme ve duygularını yönetme yetilerini inceleyen sağlık alanıdır. Pandemi sonrası yapılan araştırmalarda, pilotların üçte biri zihinsel sağlıklarında bozulma yaşadıklarını belirtmiş, %36'sı ise artan operasyonel baskı ve iş güvencesizliği nedeniyle uçuş emniyetinin olumsuz etkilendiğini ifade etmiştir (Folke ve Melin, 2024). Bu durumun pratikte nasıl tezahür ettiğine dair dikkat çeken bazı örnekler aşağıda başlıklar halinde ifade edilmiştir.

- Kronik stres ve yorgunluğun karar verme süreçlerine etkisi
- Uyku bozukluklarının operasyonel performans etkileri
- Vardiyalı çalışmanın psikolojik etkileri

Sosyal Sağlık

Sosyal sağlık, bireyin toplumla ve diğer insanlarla kurduğu ilişkilerin dengesini, uyumunu ve sürdürülebilirliğini inceleyen sağlık alanıdır. İncelemeler sonucunda sosyal etkileşim ve sosyal aktivite düzeyinin, bireylerin zihinsel sağlığı üzerinde belirleyici rol oynadığı görülmektedir. (Joshi vd., 2024). Mesleğin doğası sebebiyle yakın sosyal çevresinden uzak bir hayat yaşayan pilotlarda bu eksikliğin, zamanla zihinsel performansı da olumsuz etkilemesi kaçınılmaz olduğu görülmektedir. Bu olumsuzluklara neden olan başlıca faktörler listelenmiştir:

- Uzun süreli evden uzak kalmanın aile ilişkilerine etkileri
- Sosyal izolasyonun zihinsel sağlık üzerindeki

olumsuz etkileri

- Ekip dinamiği ve iletişim sorunlarının emniyete etkisi

SONUÇ VE TARTIŞMA

Çalışmamız sırasında 3 ayrı pilot tarafından bağımsız olarak kontrol edilen ve değerlendirilen 27 makale sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmada eğitim başlığı altına dahil edilen 10, emniyet başlığı altına dahil edilen 5, sağlık başlığı altında dahil edilen 12 yayın sunulmuştur. Sağlık teması üzerine son yıllarda yapılan çalışmalar incelenmiş, pilotlar ve EASA (European Union Aviation Safety Agency / Avrupa Birliği Havacılık Emniyeti Ajansı), ICAO (International Civil Aviation Organisation / Uluslararası Sivil Havacılık Organizasyonu) gibi otoritelerin de sağlık konusuna ilişkin yayınlarında sürekli ve vurgulu ifadeler kullanıldığı görülmüştür. Havacılık üzerine literatürde gerçekleştirilen çalışmalar detaylı bir şekilde incelenmiş ve bu çalışmalarda en sık rastlanan anahtar kelimeleri aşağıda belirtilmiştir. Bu bulgular, pilot sağlığının çok boyutlu bir yaklaşımla ele alınması gerektiğini göstermektedir.

Araştırma kapsamında çalışmalar bulmak için taratılan anahtar kelimeler:

Aviation wellness, aviation health, pilot wellness, pilot health, health, pilot fatigue, mental health in aviation, physical health pilots, social health aviation, cognitive performance pilots, obstructive sleep apnea pilots, occupational health aviation, health risk factors pilots, hypoxia and pilot performance, aviation training, pilot training programs, crew resource management, decision making in aviation, situational awareness, stress management training, aviation human factors, training and flight safety, flight safety, aviation safety systems, human error aviation, safety risk management aviation, safety culture in aviation, fatigue risk management systems, aircrew performance and safety, cognitive error in flight, pilot health and safety correlation, cfrit prevention, mid-air collision risk reduction

Bu çalışma, pilotların fiziksel, zihinsel ve sosyal sağlık durumlarının uçuş emniyeti üzerindeki etkisini çok yönlü bir yaklaşımla incelemiştir. Değerlendirilen literatür, sağlık durumunun sadece bireysel olmadığını, aynı zamanda ekip performansını ve genel operasyonel emniyeti doğrudan etkileyen kritik bir faktör olduğunu göstermektedir. Bunun sonucunda araştırmamızın tartışması, pilotların sağlık durumlarına odaklanmaktadır. İncelemeye dahil edilen birçok çalışmanın kısa süreli ya da nitel yöntemlerle yapılmış olması ise pilot sağlığına dair uzun vadeli etkilerin yeterince anlaşılamadığını göstermektedir. Bu noktada boylamsal (uzun dönemli) çalışmalara ihtiyaç duyulduğu açıktır. Özellikle havacılık alanında hızla gelişen teknoloji ile birlikte, yapay zekâ tabanlı sağlık izleme sistemleri gibi araçların daha aktif biçimde kullanılması, hem bireysel sağlık takibinde hem de riskli durumların önlenmesinde yeni bir sayfa açabilir. Bu teknolojilerin sahada nasıl sonuçlar doğurduğu henüz yeterince araştırılmamıştır. Bu da gelecekte üzerinde durulması gereken önemli bir boşluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ayrıca sosyal sağlık başlığının literatürde genellikle geri planda kaldığı, buna rağmen yapılan güncel çalışmaların bu alandaki etkilerinin özellikle zihinsel performansla doğrudan ilişkili olduğunu ortaya koyduğu görülmektedir. Bu durum, geleneksel fiziksel sağlık merkezli yaklaşımların artık yeterli olmadığını, daha bütüncül ve insan odaklı sistemlere geçilmesi gerektiğini göstermektedir.

Unutulmamalıdır ki, uçuşun yapıtaşını oluşturan pilot ve pilotun bedensel, zihinsel ve sosyal sağlığıdır. Bu nedenle sektörün, pilotu yalnızca bir operatör değil, “uçuş emniyetinin taşıyıcı direği” olarak konumlandırması ve onu tüm boyutlarıyla koruması artık bir tercih değil, zorunluluktur. Uçuş emniyeti, ancak pilot sağlığıyla başlar. Sağlıklı bir pilot, sağlıklı bir uçuşu beraberinde getirir. Hiç şüphesiz ki: En gelişmiş uçak, en zayıf pilot kadar emniyetlidir. Bu nedenle, havacı sağlık izlemi ve pilot destek programları yerleşik emniyet davranışı ile bütünleşik olarak sürdürülmelidir.

Daha önce dilimizde benzeri yapılmamış bu araştırmanın temel amacı yalnızca mevcut durumu ortaya koymak değil, aynı zamanda sektör paydaşlarına tavsiye niteliğinde bilgi sunmaktır. Pilotların sağlık durumlarının daha yakından izlenmesi, eğitim ve emniyet politikalarına entegre edilmesi ve bilimsel veri ışığında yeni önlemlerin alınması, havacılıkta sürdürülebilir emniyet kültürünün inşasında kritik bir rol oynayacaktır.

Teşekkür

Akademik hayatımız boyunca bizleri destekleyen, bilgi ve deneyimlerini bizlerle paylaşan tüm Antalya Bilim Üniversitesi Sivil Havacılık Yüksekokulu öğretim üyelerine teşekkür ederiz. En değerlimiz, bu dört yıllık süreçte bizlere her zaman destek olan, sabırla yanımızda duran ailelerimize ve yakın çevremize minnettarız. Son olarak bu çalışmanın ortaya çıkmasında birlikte emek verdiğimiz, fikir alışverişinde bulunduğumuz ve her aşamasında dayanışma içinde olduğumuz ekip arkadaşlarımıza ayrı ayrı teşekkür ederiz. Umarız bu çalışma, havacılık sektörüne ve pilotaj eğitimi alan öğrencilere katkı sağlayacak değerli bir kaynak niteliği taşır.

KAYNAKÇA

- Amelink, M. H. J., Mulder, M., van Paassen, M. M. (Rene), & Flach, J. (2005). Theoretical Foundations for a Total Energy-Based Perspective Flight-Path Display. *The International Journal of Aviation Psychology*, 15(3), 205–231.
- Baggs, E., & Steffensen, S. V. (2024). The Ecological Social Psychology of Aviation Disasters. *Ecological Psychology*, 37(1), 66–82.
- Burbidge, R., Paling, C., & Dunk, R. M. (2023). A systematic review of adaption to climate change impacts in the aviation sector. *Transport Reviews*, 44(1), 8–33.
- Chang, K. Y., Chang, W. H., & Yeh, Y. C. (2023). The Effect of Role Stress and Emotional Exhaustion on Well-being Among Pilots: The Moderating Effect of Leisure Participation. *The International Journal of Aerospace Psychology*, 34(2), 59–72.
- Folke, F., & Melin, M. (2024). Ramp-up in the air: Impairing or repairing aviation crews' working conditions? A mixed-methods survey study on working conditions, health, and safety among cabin crew and pilots in Europe. *Journal of Air Transport Management*, 119, 102642.
- Harris, D. J., Arthur, T., de Burgh, T., Duxbury, M., Lockett-Kirk, R., McBarnett, W., & Vine, S. J. (2023). Assessing Expertise Using Eye Tracking in a Virtual Reality Flight Simulation. *The International Journal of Aerospace Psychology*, 33(3), 153–173.
- Ilbasmis, S. (2023). Effects of Aerobic Capacity on Cognitive Functions During Hypoxia. *The International Journal of Aerospace Psychology*, 34(3), 176–185.
- Kim, J., Wang, K., Miller, J., Dorneich, M. C., Winer, E., Brown, L., & Caldwell, B. (2025). Creating augmented reality-based experiences for aviation weather training: Challenges, opportunities, and design implications for 3D authoring. *Ergonomics*, 68(3), 374-390.
- Kosova, F., Altay, Ö., & Ünver, H. Ö. (2024). Structural health monitoring in aviation: a comprehensive review and future directions for machine learning. *Nondestructive Testing and Evaluation*, 40(1), 1–60.
- Kumagai, K., Maruyama, S., Imamura, T., Iwamoto, T., Kanamaru, Y., Mine, M., ... Wada, K. (2023). Effective Monitoring for Early Detection of Hypoxia in Fighter Pilots. *The International Journal of Aerospace Psychology*, 33(3), 174–181.
- Li, Q., Leung, H. C., Ho, M. H., Leung, K. L., Ng, K. K. H., & Yiu, C. Y. (2023). The Effects of Aeronautical Decision-Making Models on Student Pilots' Situational Awareness and Cognitive Workload in Simulated Non-Normal Flight Deck Environment. *The International Journal of Aerospace Psychology*, 33(3), 197–213.
- Lin, C., & Shunxin, Y. (2023). Research on a post-competency model of civil aviation flight cadets. *International Journal of Occupational Safety and Ergonomics*, 29(4), 1558-1571.
- Marques, E., Carim, G., Campbell, C., & Lohmann, G. (2023). Ab Initio Flight Training: A Systematic Literature Review. *The International Journal of Aerospace Psychology*, 33(2), 99–119.

- Melin, M., & Lång, V. (2023). Are Peer Support Programs Effective in the Detection and Prevention of Mental Health Issues in Commercial Aviation? *The International Journal of Aerospace Psychology*, 34(3), 162–175.
- Mittelstädt, J. M., Hörmann, H. J., Oubaid, V., & Soll, H. (2024). The Role of Basic Flight Simulators in the Selection of Ab Initio Airline Pilots. *The International Journal of Aerospace Psychology*, 34(4), 187-207.
- Oganov, A. C., Iyengar, N. S., Siu, N. Y., & Sibony, P. A. (2024). Venous air embolism of the superior ophthalmic vein and cavernous sinus. *Orbit*, 1.
- Rankin, W. (2007). MEDA investigation process. *Boeing Commercial Aero*, 2, 15-21.
- Russell-Jones, D. L., Hutchison, E. J., & Roberts, G. A. (2021). Pilots flying with insulin-treated diabetes. *Diabetes, Obesity and Metabolism*, 23(7), 1439-1444.
- Sato, T., Jackson, A., & Yamani, Y. (2024). Number of Interrupting Events Influences Response Time in Multitasking, but not Trust in Automation. *The International Journal of Aerospace Psychology*, 34(4), 208–224.
- Schudlik, K., Reinhard, M. A., & Müller, P. (2023). The Relationship between Preparation, Impression Management, and Interview Performance in High-Stakes Personnel Selection: A Field Study of Airline Pilot Applicants. *The International Journal of Aerospace Psychology*, 33(2), 120–138.
- Shappell, S.A., Detwiler, C., Holcomb, K., Hackworth, C., Boquet, A., & Wiegmann, D. (2006). Human error and commercial aviation accidents: A comprehensive, fine-grained analysis using HFACS.
- Sinha, N., Shipp, E. M., Struttman, T. W., Payne, S. C., & Borowiec, J. D. (2023). Risk Perceptions in Agricultural Aviation. *Journal of Agromedicine*, 28(3), 393–400.
- Vempati, L., Woods, S., & Solano, R. C. (2023). Qualitative analysis of general aviation pilots' aviation safety reporting system incident narratives using the human factors analysis and classification system. *The International Journal of Aerospace Psychology*, 33(3), 182-196.
- Williams, T. B., Badariotti, J. I., Corbett, J., Miller-Dicks, M., Neupert, E., McMorris, T., ... & Costello, J. T. (2024). The effects of sleep deprivation, acute hypoxia, and exercise on cognitive performance: A multi-experiment combined stressors study. *Physiology & behavior*, 274, 114409.
- Wilson, D., Driller, M. W., Johnston, B., & Gill, N. D. (2023). A contactless app-based intervention to improve health behaviors in airline pilots: a randomized trial. *American Journal of Preventive Medicine*, 64(5), 666-676.
- Xu, W., Bao, Y., Zhang, L., Li, Y., Zhang, E., Li, H., ... & Xiang, M. (2024). Challenges and support needs in psychological and physical health among pilots: a qualitative study. *Frontiers in public health*, 12, 1351568.
- Yan, Y., Boufous, S., & Molesworth, B. R. C. (2023). A systematic review of pilot-related runway incursions from a human factors perspective. *The International Journal of Aerospace Psychology*, 34(1), 1–19.

Yılmaz-Halıcı, Ö., Coşar-Yılmaz, Z. B., Temeloğlu-Şen, E., & Ünsal, P. (2023). Psychometric Properties of the FAS and the FAM Questionnaires Assessing Flight Anxiety: A Turkish Community-Based Study. *The International Journal of Aerospace Psychology*, 34(3), 125–139.